

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 13Svp/16/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200282
Dátum vydania rozhodnutia: 12. januára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: predsedníčka senátu, sudkyňa spravodajkyňa
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9622200282.2

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Kataríny Benczovej, JUDr. Jany Martinčekovej, JUDr. Michala Matulníka, PhD. a Mgr. Kristíny Babiakovej, v právnej veci žalobcu: W.. V. C., L.. XX.XX.XXXX, bytom Y. Č.. XXX, zastúpeného advokátom JUDr. Slavomírom Firmentom, so sídlom AK ul. 17. novembra 14, Stará Ľubovňa, proti žalovanému: J.. C. T., L.. XX.XX.XXXX, bytom Y. Č.. XX, zastúpeného advokátom JUDr. Rastislavom Stašákom, so sídlom AK ul. 17. novembra 14, Stará Ľubovňa, vo veci ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy - starostu obce Hromoš , konaných 29. októbra 2022, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky voľby starostu obce Hromoš, konané dňa 29. októbra 2022 vyhlasuje za neplatné.

Žalobca má nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

O d ô v o d n e n i e

I. Žalobné dôvody

1. Najvyššiemu správne mu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) bola dňa 09.11.2022 doručená správna žaloba vo veci ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy - starostu obce podľa § 312a zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“). Žalobca sa správnou žalobou domáhal, aby správny súd preskúmal postup a spôsob konania volieb starostu obce Hromoš konaných dňa 29.10.2022. Uviedol, že pre voľby bol určený jeden volebný obvod, ktorý zahŕňal obec Hromoš a miestnu časť Kozelec s tým, že boli vytvorené dva volebné okrsky: okrskok č. 1 Hromoš a okrskok č. 2 Kozelec. Na základe vyhlásených výsledkov volieb dňa 30.10.2022 získal vo voľbách starosta obce Hromoš najvyšší počet platných hlasov kandidát s poradovým číslom 1 na starostu J.. C. T. s počtom hlasov 158, (odovzdalo mu svoj hlas 51,29 % hlasov) a na druhom mieste skončil kandidát s poradovým číslom 2 na starostu W.. V. C. s počtom hlasov 150 (odovzdalo mu svoj hlas 48,70 % hlasov). Rozdiel medzi kandidátmi na funkciu starostu

bol 8 hlasov. Účasť v komunálnych voľbách v obci bola 76,60 %; platný hlas vo voľbách starostu odovzdalo 308 voličov. Pre uvedené voľby bol určený počet oprávnených voličov na 406 pre volebný obvod; 10% z uvedeného počtu platných hlasov predstavuje 31 voličov, t.j. 150 hlasov získaných žalobcom vo volebnom obvode čo oprávňuje žalobcu na podanie správnej žaloby.

2. Žalobca správnou žalobou napadol voľby starostu ako celok. Dôvodil tým, že:

2.1. Vo volebnom okrsku č. 1 Hromoš s prenosnou volebnou schránkou navštevovala voličov členka okrskovej volebnej komisie I. J., ktorá je dlhoročnou družkou kandidáta na starostu obce, resp. novozvoleného starostu J. C. T. a to spoločne s členkou komisie D. D., s ktorou sú veľmi dobré kamarátky. O tom, že práve ony pôjdu s prenosnou volebnou schránkou za 13 voličmi, ktorí požiadali o takúto formu hlasovania neprebehlo žiadne hlasovanie členov volebnej komisie tak, ako to predpokladá zákon č. 180/2014 Z.z., o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zák. č. 180/2014 Z.z.“) naopak, rozhodli ony dve samé a svojvoľne a to bez toho, aby sa s členmi okrskovej volebnej komisie o tom rozprávali, alebo sa na tom s nimi dohodli. Podľa tvrdení svedkyne - členky okrskovej volebnej komisie I. O. v čase okolo 12:15 hod. tieto dve členky komisie vstali od stola, zobrali prenosnú urnu a išli s ňou k 13 voličom, ktorí o takúto formu hlasovania požiadali, pričom svedkyňa nestihla zareagovať a zastaviť ich. Tá istá svedkyňa vyhlásila aj to, že bola svedkom toho, ako po návrate s prenosnou urnou do volebnej miestnosti v čase okolo 13:30 hod. jedna z nich, konkrétne D. D. po prečítaní zoznamu voličov, ktorých navštívili, na otázku členky komisie S. J., že kde volila pani T., odpovedala: „...boli sme za ňou v G.“ na čo J. zareagovala: „...nie, do Y. ju doviezol syn X., hlasovala tu“. Skutočnosť, že došlo k svojvoľnému rozhodnutiu týchto dvoch členiek volebnej komisie potvrdila v čestnom prehlásení aj predsedníčka okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 1 S. Y., ktorá uviedla, že sa to udialo počas toho, ako bola na obedňajšej prestávke a že ich na to pred ostatnými členmi komisie upozornila. Členovia a zapisovateľ volebných komisií boli pritom o zákonomnom postupe informovaní aj formou rôznych príručiek a pokynov vydaných príslušným ústredným orgánom štátnej správy, ktoré obdržali. V dôsledku svojvoľného konania dvoch členiek okrskovej volebnej komisie č. 1 Hromoš, nepochybne sympatizujúcich s kandidátom na funkcie starostu obce J. C. T., došlo k hrubému porušeniu zákona a Ústavy Slovenskej republiky z dôvodu, že ich voľba, resp. poverenie nevystala z hlasovania komisie a k voličovi s prenosnou volebnou schránkou ich nevyslala okrsková volebná komisia. Druhým dôvodom je skutočnosť, že s ohľadom na ich vzájomný vzťah a skutočnosť, že ani jedna z nich nebola nominovaná za členku komisie žalobcom ako kandidátom na funkciu starostu a ani žiadnou politickou stranou, podporujúcou jeho kandidatúru (takýmito členmi boli I. O., E. E.), nemožno o nich uvažovať ako o dvoch vzájomne sa kontrolujúcich členov komisie, v dôsledku čoho aktuálne nie je možné bez pochybností verifikovať to, akým spôsobom voľby u jednotlivých 13 voličov prebiehali, či pri každej jednotlivej voľbe boli dodržané zákonné ustanovenia ako, napr. tajnosť volieb, príp. či nedochádzalo k ovplyvňovaniu voličov (nepochybne však už skutočnosť, že k voličovi prišla s prenosnou schránkou družka kandidáta na starostu mohlo významnou mierou ovplyvniť rozhodnutie voliča vo voľbách starostu), či s hlasovacími lístkami nebolo manipulované, keďže prenosnou schránkou bola krabica s pomerne veľkým otvorom na vhadenie lístkov a taktiež nemožno bez pochybností vyvrátiť ani to, či s volebnou schránkou opustili svoj územný obvod za účelom hlasovania S. T., J. Y. Č. XX tak, ako to uviedla D. D. po návrate do volebnej miestnosti, hoci to druhá z nich to neskôr poprela. Pokiaľ ide o uvádzanú tajnosť hlasovania, tak žalobca vie preukázať porušenie tohto princípu v prípade hlasovania u voličky G. L., za ktorú voľbu vykonal manžel jej vnučky L. G., J. Y. Č. XXX, ktorý v priloženom čestnom prehlásení uviedol, že počas voľby do prenosnej urny obe členky okrskovej volebnej komisie počas toho, ako krúžkovaním volil kandidátov na poslancov i starostu, celý čas stáli nad ním a pozerali koho krúžkuje. Pre úplnosť žalobca uviedol, že členka volebnej komisie I. J. bola pôvodne menovaná starostom obce v zmysle oznámenia zo dňa 17.07.2022 za zapisovateľku v okrsku č. 2 Kozelec, no neskôr z neznámych dôvodov a v čase o ktorom žalobca nemá žiadnu informáciu, toto rozhodnutie bolo zmenené a začala vystupovať už ako členka volebnej komisie v okrsku č. 1. V súvislosti s uvedeným žalobca poukázal aj na nález ÚS SR sp. zn. PL ÚS 1/2000;

2.2. Obec Hromoš v obecnom rozhlase dňa 28.10.2022 v čase okolo 13-tej hodiny vyhlásila oznámenie v približne v nasledovnom znení: Upozorňujeme občanov, že je zakázané roznášať volebné

letáky do schránok. Bolo podané trestné oznámenie za porušenie volebného moratória a trestné oznámenie za ohováranie. Vzhľadom k tomu, že obec Hromoš napriek žiadosti o zaslanie textu oznámenia, ktorá žiadosť bola zaslaná do e-mailovej schránky obce D. dňa 04.11.2022 o 09.22 hod. nezaslal odpoveď s presným znením textu zverejneného hlásenia, žalobca ním nedisponuje. Na preukázanie približného textu predložil čestné prehlásenie svedkyne E. C., bytom Y. Č.. XX. Z informácie od občanov sa žalobca dozvedel, že to bola reakcia starostu obce na zistenie, že niekto údajne v čase volebného moratória roznášal do schránok niektorých voličov v obci Hromoš a v obci Kozelec výzvu, ktorú si ale žalobca v schránke nenašiel, v znení: „Vážení občania, termín volieb sa blíži, rozhodnutie je na Vás. Zvoľme si starostu, ktorý bude pracovať pre záujmy a potreby občanov a nie potichu rozkrádať. Je čas na ZMENU starostu. Príďte 29.10.2022 k voľbám“. Z výzvy je zrejmé, že pisateľom by mal byť niekto, kto chcel zmenu na poste starostu obce. Žalobca však o tom, kto túto výzvu napísal a kto ju mal doručovať do schránok nemá žiadnu vedomosť a kategoricky vylučuje, že by uvedenú výzvu inicioval/doručoval on sám alebo členovia jeho rodiny. Odhliadnuc od uvedeného tvrdí, že došlo k vážnemu porušeniu priebehu volieb, ktorý mal za cieľ upozorniť obyvateľov obce na volebné moratorium. Výhrady má len k druhej vete z hlásenia, ktorá voličovi, ktorému bola výzva do schránky doručená a ktorý si ju aj prečítal, podsúva informáciu, a to napriek tomu, že osoba podozrivá zo spáchania trestného činu nie je výslovne uvedená, že bolo porušené moratorium inou osobou ako starostom obce, prípadne sympatizantom a že v tej súvislosti bolo podané trestné oznámenie jednak pre porušenie volebného moratória a jednak pre ohováranie, v súvislosti s rozkrádaním. Keďže to bolo vyhlásenie v obecnom rozhlase na pokyn starostu obce, nepriamo tým bola označená za rozhorčenú a nevinnú stranu osoba starostu obce a jeho sympatizanti a na druhej strane za zodpovednú bola označená osoba z opačného názorového spektra, čo u niektorých voličov nepochybne vyvolalo dojem, že je za to zodpovedný či už priamo alebo nepriamo jediný ďalší kandidát na funkciu starostu - žalobca a tak to ovplyvnilo výsledok ich hlasovania. Vyhlásiť túto skutočnosť v čase volebného moratória a obcou Hromoš, na pokyn starostu obce krátko pred voľbami, bolo v kontexte uvedeného zjavnou antikampaňou proti žalobcovi ako jedinému protikandidátovi starostu a tým aj porušením § 2 ods. 1, a 3, § 14 ods. 1 zákona č. 181/2014 Z.z. o zákaze volebnej kampane v deň volieb (ďalej len „zák. č. 181/2014 Z.z.“). Poukazujúc na staršiu judikatúru ÚS SR, napr. nález ÚS SR sp. zn. PL ÚS 34/2014 vyplýva, že „Pri výklade § 30 ods. 1, 2 a 11 zákona o voľbách ústavný súd už konštatoval, že 48 hodín pred voľbami a počas volieb je zakázaná volebná kampaň, ktorá musí predstavovať činnosť, teda súhrn viacerých aktivít zameraných na podporu alebo slúžiacich na prospech kandidujúcej politickej strany alebo nezávislého kandidáta. Nie je pritom potrebné ani možné preukázať konkrétny vplyv či výsledok takýchto aktivít, ale vychádza sa z ich obvyklého alebo zjavného zamerania“.

2.3. V ďalšom bode správnej žaloby žalobca citoval usmernenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky k voľbám, ktoré bolo uverejnené na stránke www.minv.sk v nasledovnom znení:

„Kandidát kandidujúci vo voľbách do orgánov samosprávy obcí má právo byť prítomný vo volebnej miestnosti:

- len v čase keď hlasuje,
- po skončení hlasovania, ak prejaví záujem sledovať priebeh sčítania hlasov.

Kandidát v žiadnom prípade nemôže v čase hlasovania, okrem času, keď hlasuje, zdržiavať sa vo volebnej miestnosti (napr. ako pozorovateľ), alebo v blízkosti volebnej miestnosti, pretože svojou prítomnosťou môže ovplyvňovať voličov pri hlasovaní. Na túto skutočnosť ho okrsková volebná komisia upozorní“.

Uvedené vyplýva tiež z ust. § 27 ods. 1 zákona č. 181/2014 Z.z. Počas volieb uskutočnených dňa 29.10.2022 však kandidát na funkciu starostu J. C. T. opakovane minimálne 2 krát počas konania volieb, t.j. počas hlasovania (mimo času keď) a minimálne 3 krát aj po ich skončení v čase sčítania hlasov bol prítomný vo volebnej miestnosti, pričom viac krát aj zasahoval do činnosti a kompetencií komisie, keď sám riešil podnety, čo preukazuje aj svedkyňa - členka okrskovej volebnej komisie I. O., bytom Y. XXX vo svojom čestnom prehlásení zo dňa 07.11.2022, ktorá ho na porušenie upozornila, on to však neakceptoval, preto ona kvôli opakovanému porušeniu zákazu zdržiavania sa v priestoroch volebnej miestnosti a jej blízkosti odmietla podpísať zápisnicu a uvedený dôvod do nej aj uviedla. Svedkyňa vo svojom čestnom prehlásení tiež uviedla, že kandidát na funkciu starostu M. J. C. T. sa v čase volieb zdržiaval pred volebnou miestnosťou a to opakovane, pričom ho ona osobne videla minimálne 4 krát, ako sa rozprával s voličmi, napr. zaregistrovala to u voličov - T. T., C. L., S. T. (Y.),

S. T. (T.) a ďalších. Vie dosvedčiť aj to, že v kancelárii starostu obce, ktorá je v tej istej budove, boli v čase konania volieb viacerí členovia volebnej komisie, vrátane nej, keďže ju tam osobne zavolať a boli tam na základe jeho pozvania aj viacerí voliči. Skutočnosť, že kandidát na funkciu starostu obce J. C. T. bol opakovane prítomný po skončení hlasovania v čase spočítavania hlasov vo volebnej miestnosti a viackrát aj zasahoval do činnosti a kompetencií komisie potvrdzuje v čestnom prehlásení aj predsedníčka okrskovej volebnej komisie okrsku č. 1 S. Y., J. Y. Č.. XX, pričom uviedla tiež, že počas hlasovania si ju zavolať k sebe do kancelárie a pýtal sa jej prečo si od voličov pýta doklad totožnosti, prečo je taká namyslená. Ďalšia skutočnosť, že kandidát na funkciu starostu obce J. C. T. bol počas konania volieb, t.j. počas hlasovania prítomný vo volebnej miestnosti v okrsku č. 2, pričom na to nebol žiaden dôvod, keďže nebol zapísaný do zoznamu voličov v okrsku č. 2 a okrem toho aj to, že v tom čase boli vo volebnej miestnosti voliť I. T. D. C., ktorý ho na to upozornil, potvrdzuje v čestnom prehlásení aj členka okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 2 R. J., J. Y. Č.. XXX. Týmto konaním kandidát na funkciu starostu obce J. C. T. porušil ust. § 27 ods. 1 zákona č. 181/2014 Z.z. a nerešpektujúc zákaz zdržiavania sa v priestoroch volebnej miestnosti a jej blízkosti svojou prítomnosťou vo volebnej miestnosti v čase volieb, prípadne prítomnosťou v blízkosti volebnej miestnosti a rozhovormi s voličmi, hoci žalobca nepozná ich obsah, nepochybne sa týmto svojím konaním mohol dopustiť aj porušenia § 2 ods. 2 a 3 zák. č. 181/2014 Z.z.

3. Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana práv zaručených v čl. 30 ústavy, t.j. aktívneho a pasívneho volebného práva. Podstatou zákonnosti volieb do orgánov samosprávy obcí je uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí. Zistená nezákonnosť do orgánov samosprávy obcí musí byť v príčinnej s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov. Žalobcom uvádzané zistenia, na základe ktorých namieta nezákonnosť a neústavnosť volieb starostu obce Hromoš, konaných dňa 29.10.2022 predstavujú v okolnostiach daného prípadu také porušenie ústavy a zákonov č. 180/2014 Z.z. a č. 181/2014 Z.z., ktoré mohli ovplyvniť volebný výsledok vo voľbách starostu obce Hromoš, pričom tieto zistenia v danom prípade podľa názoru žalobcu umožňujú vysloviť záver o hrubom alebo závažnom ako aj opakovanom porušení volebných predpisov pri voľbách starostu obce, ktoré preukazne ovplyvnili výsledok týchto volieb a môžu byť podkladom na zrušenie týchto volieb najvyšším správnym súdom, nakoľko tieto porušenia bol v príčinnej súvislosti s namietaným výsledkom volieb.

II.

Vyjadrenie žalovaného k správnej žalobe

4. Žalovaný vo vyjadrení k správnej žalobe uviedol, že v obci Hromoš vo volebnom okrsku č. 1 ako vo volebnom okrsku č. 2 miestnej časti Kozelec boli členky volebných komisií s prenosnou urnou navrhnuté tak, ako po ostatné roky aj tieto roky to boli členovia, ktorí poznajú obecné pomery a taktiež bol kladný dôraz na to, aby aspoň jeden z členov mal vodičské oprávnenie na motorové vozidlo, keďže s prenosnou urnou sa za občanmi chodievala na vozidle, ktoré je vo vlastníctve obce. Keďže v obci doslova každý každého pozná, žalovaný odporučil, aby z uvedeného dôvodu s volebnou urnou chodievali osoby, ktoré túto činnosť už pri voľbách v minulosti vykonávali alebo aby jedným z týchto členov komisie bol člen komisie, ktorý je zároveň zamestnancom obce, keďže mal viesť obecné motorové vozidlo. Z týchto dôvodov komisii nezáväzne navrhol, aby s urnou chodievali C. T., C. G. S. I. J.. Volebná komisia na základe vzájomnej dohody určila za týchto členov I. J. a pani D. D.. Pani J. bola členkou okrskovej komisie a je zároveň aj zamestnankyňou obce Hromoš ako opatrovatelka starších ľudí, je teda oprávnená obsluhovať obecné motorové vozidlo. Zároveň je od roku 2016 aj družkou žalovaného, bývajú v spoločnej domácnosti. Žalovaný v ďalšej časti vyjadrenia vyhlásil, že so D. D. nie sú v žiadnom príbuzenskom vzťahu, ako opatrovatelka obce Hromoš. Ich vzťah je čisto profesionálny, komunikujú výlučne ako zamestnávateľ a zamestnanec.

5. K ďalším dôvodom správnej žaloby, keďže nebol členom komisie, na základe informácií získaných od jej jednotlivých členov po doručení žaloby uviedol, že nakoľko žiadny z členov okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 1 nenamietal proti tomu, aby s prenosnou volebnou urnou chodili práve tie dve členky komisie, ktoré v čase 12:10 hod. opustili s prenosnou urnou volebnú miestnosť a navštívili 12

voličov. V čase 13.00 hod. mali dôjsť späť do miestnosti volieb okrsku č. 1 aj so zapečatenou prenosnou urnou. V tom čase takýto postup nikto nekomentoval, resp. nerozporoval. Pani D.T. sa vraj ešte mala spýtať predsedníčky komisie S. Y. „kde má presne položiť prenosnú urnu“. Ani predsedníčka Y. dodatočne nekomentovala, kto bol s urnou, ani nevzniesla žiadne námietky, keďže na takomto postupe bola všeobecná zhoda. Po usadení sa na miesto k stolu a následnom zápise voličov, ktorí požiadali o voľbu s prenosnou urnou a ktorí takýmto spôsobom voľbu vykonali sa členka komisie S. J. mala spýtať D. D., kde je občianka S. T.. Tá jej mala povedať: „V G.Č., stále ešte v G.“. Nakoľko D. D. bola opatrovatelkou S. T., myslela si, že otázka je postavená tak, kde sa S. T. zdržiava, resp. kde býva. Až následne vstúpila do miestnosti I. J., ktorá sa vracala z toalety. Pri komunikácii S. J. S. D. D. teda ani nebola, preto ani nemohla uviesť: „Nie, do Y. ju dovezol syn X., hlasovala tu“, ako sa to uvádza v žalobe. Uvedenú skutočnosť môže potvrdiť S. J. vo svojom čestnom prehlásení, ktoré žalovaný priložil ako dôkaz. Vyjadrenie S. Y., že upozornila ostatných členov volebnej komisie, kto má ísť s prenosnou urnou podľa žalovanému sprostredkovaných informácií nikto nereagoval, čo vyplýva z čestných prehlásení členov komisie. Otvor prenosnej urny po „Voľbe z domácnosti“ tiež podľa sprostredkovaných informácií nebol porušený, resp. urna nebola porušená takže tvrdenie I. J. mohla významnou mierou ovplyvniť rozhodnutie voliča vo voľbách starostu, je klamlivé. Členky komisie I. J. S. D. D. zobrali s prenosnou urnou presný počet hlasovacích lístkov ako aj obálok podľa zoznamu voličov, ktorí prejavili záujem o volenie z domácnosti. Počty vydaných hlasovacích lístkov aj počty volebných lístkov vhozených do urny presne sedel, o bolo uvedené aj v následne vyhotovenej zápisnici.

6. Ak niekto s odstupom času namieta, že s prenosnou urnou chodili osoby, ktoré neboli na to určené, k tomu žalovaný uviedol, že takáto námietka nie je uvedená v zápisnici a rovnako v tomto smere nebol podaný podnet ani na okresnú volebnú komisiu ani na políciu alebo prokuratúru, preto považoval toto tvrdenie za účelové a nepreukázané. Okresná volebná komisia pritom v deň volieb vykonala osobnú kontrolu oboch okrskov, pričom žiadne pochybenie nenašla a rovnako nikto nevzniesol námietku, že s prenosnou urnou bolo manipulované v rozpore s predpismi. Pán G. ako manžel vnučky pani G. L., ktorá volila do prenosnej urny, ak mal pocit, že členky komisie môžu vidieť samotné krúžkovanie kandidátov na volebnom lístku, mohol požiadať členky okrskovej volebnej komisie, aby opustili miestnosť, čo sa však nestalo. Ani v tomto smere neexistuje žiadny záznam v zápisnici, žiadna sťažnosť ani nič podobné. K čestnému prehláseniu G. žalovaný priložil ako dôkaz vyjadrenie členiek okrskovej volebnej komisie, ktoré boli s prenosnou urnou. Tento problém podľa názoru žalovaného sa mal riešiť taktiež v deň volieb. Rovnako poukázal na to, že aj samotný G. bol osobne voliť v miestnosti okrsku č. 1 a napriek tomu nevzniesol proti voľbe do prenosnej urny žiadnu námietku. Predsedníčku okrskovej volebnej komisie Y. pritom osobne pozná, tak túto jeho „sťažnosť“ mohol ihneď riešiť.

7. Dňa 18.07.2022 ako starosta obce vymenoval zapisovateľov do okrskových volebných komisií. Dňa 25.08.2022 bola delegovaná za člena okrskovej volebnej komisie I. J. politickou stranou HLAS - sociálna demokracia, následne sa I. J. rozhodla vzdať funkcie zapisovateľky. Dňa 05.09.2022 obec oznámila Okresnému úradu v Starej Ľubovni zmenu zapisovateľa do okrskovej volebnej komisie č. 2 pre Voľby do orgánov samosprávy obcí a volieb do orgánov samosprávnych krajov v roku 2022. Menovanie zapisovateľov ako aj zmena bola uverejnená štandardným spôsobom a to zverejnením na Úradnej tabuli.

8. Dňa 27.10.2022 v nočných hodinách boli do viacerých poštových schránok v obci Hromoš ako aj v miestnej časti Kozelec roznesené letáky s oznámením, na čo bol žalovaný dotknutými občanmi upozornený ako starosta obce. Dňa 28.10.2022 bol preto prostredníctvom obecného rozhlasu vyhlásený oznam a to v znení: „Upozorňujem všetkých kandidátov na starostu obce, ako aj kandidátov na poslancov, aby dodržiavali volebné moratórium, nakoľko v opačnom prípade by bolo podané trestné oznámenie“. Keďže žalovaný bol na rozdávanie letákov počas moratória upozornený opakovane, dňa 28.10.2022 o 15:00 hod. podal trestné oznámenie o porušení moratória. Dňa 07.11.2022 bola na obecný úrad doručená žiadosť od W.. V. C. o sprístupnenie informácií. V stanovenom termíne mu bolo odpovedané. Žalovaný tak má za to, že upozornením na dodržiavanie moratória nebolo zasiahnuté do samotného priebehu volieb.

9. Počas volieb dňa 29.10.2022 v čase 7:00 hod. do 20:00 hod. žalovaný bol ako starosta obce vo volebnej miestnosti č. 1 iba jedenkrát a to v čase hlasovania. V okrsku č. 2, t.j. volebnej miestnosti v miestnej časti Kozelec bol taktiež jedenkrát a to keď mu bol oznámený výpadok internetu, nakoľko len pár dní pred voľbami bola vo volebnej miestnosti zrealizovaná internetová sieť. Išlo o krátky výpadok v čase okolo 12.00 hod. V uzamknutej elektrickej skrinke, ktorá je na budove, kde sa konali voľby bol zapnutý vypadnutý elektrický istič, následne vošiel do volebnej miestnosti, za účelom preverenia či už je všetko v poriadku. Ani nevie, či sa v tom čase vo volebnej miestnosti nachádzali aj nejakí voliči. Po kladnej odpovedi členov komisie odišiel späť do Hromoša. Ešte stihol povedať, aby po ukončení volieb vypli hlavný istič, nakoľko vykurovanie vo volebnej miestnosti je elektrické. Tvrdenie žalovaného potvrdzujú aj členovia volebnej komisie v okrsku č. 2.

10. Počas sčítavania hlasov prejavil záujem sledovať priebeh sčítavania hlasov v okrsku č. 2 (?); sedel na stoličke, nakoľko má dlhodobé zdravotné problémy s chrbticou, tak sa miestami postavil. Žiadnym spôsobom nezasahoval do priebehu sčítavania hlasov. V čase ukončenia sčítavania odporučil predsedníčke S. Y., aby prerátali ešte raz hlasy, nakoľko I. O.Č. nebola stotožnená s výsledkom. Po návrhu žalovaného predsedníčka S. Y. prerátala opäť hlasovacie lístky. Výsledok sčítania bol bez akýchkoľvek pripomienok zapísaný do zápisnice. V čase sčítavania hlasovacích lístkov žalovaného ani raz neupozornila predsedníčka Y., že porušuje priebeh sčítavania hlasov. Dôkazom sú aj čestné prehlásenia členov volebnej komisie a čestné prehlásenie zapisovateľky miestnej volebnej komisie, ktorá taktiež sledovala priebeh sčítavania vo volebnej miestnosti.

11. Ako starosta obce pracuje 24 hodín denne, či už osobne, alebo na telefóne. V čase volieb počas celých 12 rokov je stále na obecnom úrade, kde jedna miestnosť bola vyčlenená na volebnú miestnosť, nakoľko stále nastane nejaký problém, tak je na blízku členom volebných komisií ako aj pre zamestnancov, ktorí zabezpečujú technickú prípravu pred voľbami alebo počas trvania volieb. Aj tieto voľby sme mali menšie problémy, a keď nastali, tak za ním do jeho kancelárie prišla predsedníčka S. Y., aby ho s tým oboznámila. Následne zavolali tajomníčke Okresnej komisie v Starej Ľubovni a daný problém sa vyriešil. Pri odchode z kancelárie predsedníčke komisie povedal: „Teta, sťažujú sa na Vás kolegynke z doľa (členky volebnej komisie), že nie od všetkých voličov pýtate Občianske preukazy a že ste namyslená“. Svoje vyjadrenie žalovaný považoval za radu s úmyslom, aby z toho dôvodu nemohli byť voľby spochybnované, nie za nejakú kritiku.

12. Podľa názoru žalovaného, ak Y., J. S. O. mali pripomienky alebo výhrady k samotnému priebehu volieb, mali byť tieto riešené cez Okresnú volebnú komisiu v Starej Ľubovni hneď v deň volieb, a to podaním oznámenia, alebo iniciovaním kontroly. Pri kontrole priebehu volieb vykonávanej členmi Okresnej volebnej komisie v Hromoši a následne v miestnej časti Kozelec, nebola zo strany žiadneho člena komisie ani zo strany voličov podaná žiadna sťažnosť.

13. Záverom vyjadrenia žalovaný vyslovil ľútosť na tým, že G. súhlasil, aby členky volebnej komisie boli prítomné v miestnosti pri hlasovaní. Má ale za to, že pokiaľ G. najprv umožnil členom komisie byť počas voľby v tej istej miestnosti a následne ich obviní, ide len o snahu okruhu osôb blízkych druhému, neúspešnému kandidátovi o spochybnenie zákonnosti priebehu voľby. Je len príznačné, že zákonnosť voľby sa takto snažia spochybniť práve ľudia, ktorí majú prácu starostu obce dlhodobou znevažujú. Preto podanie žaloby považoval len za snahu obsadiť post starostu napriek výsledkom slobodných a zákonných volieb.

II.

Skutkové zistenia

14. Skutkové tvrdenia týkajúce sa volieb do prenosnej volebnej schránky opieral žalobca o nasledovné čestné prehlásenia:

I. O. čestne prehlásila, že bola svedkom toho, ako

- kandidát na starostu obce C. T. opakovane, minimálne 2 krát počas konania volieb, t.j. počas hlasovania a minimálne 3 krát aj po ich skončení v čase spočítavania hlasov bol prítomný vo volebnej miestnosti, pričom viac krát aj zasahoval do činnosti a kompetencií komisie, keď sám riešil podnety, z uvedeného dôvodu som zápisnicu odmietla podpísať a uvedený dôvod som do zápisnice uviedla; na uvedené porušenia som ho aj upozornila, čo on neakceptoval,

- kandidát na starostu obce C. T. v čase volieb sa zdržiaval pred volebnou miestnosťou a to opakovane, pričom som ho ja osobne videla minimálne 4-5 krát, ako sa rozprával s voličmi, niektorých pozýval na „pohárik“, napr. som to zaregistrovala u voličov T. T., C. L., S. T. (Y.Š.), S. T. (T.) a ďalších. Viem dosvedčiť aj to, že v jeho kancelárii, ktorá je v tej istej budove, boli v čase konania volieb viacerí členovia okrskovej volebnej komisie, vrátane mňa (napr. podpísať mu účasť na školení členov okrskovej volebnej komisie z 25.10., ktoré sa však neuskutočnilo), keďže ma tam osobne zavolať a boli tam na základe jeho pozvania aj viacerí voliči,

- dve členky okrskovej volebnej komisie I. J., ktorá je družkou kandidáta na funkciu starostu obce C. T. spoločne so svojou dobrou kamarátkou D. D. svojvoľne bez toho, aby sa s niekým rozprávali alebo sa na tom s ostatnými členmi volebnej komisie dohodli, v čase okolo 12:15 hod., kedy bola na obedňajšej prestávke predsedníčka komisie S. Y., vstali od stola, zobrali prenosnú urnu a išli s ňou k 13 voličom, ktorí o takúto formu hlasovania požiadali, pričom ja osobne som ani nestihla zareagovať a zastaviť ich; zároveň som bola svedkom toho, ako po ich návrate s prenosnou urnou do volebnej miestnosti v čase okolo 13:30 hod. jedna z nich, konkrétne D. D. na otázku členky komisie S. J. po prečítaní zoznamu, že kde volila T. odpovedala „Boli sme za ňou v G.“ na čo J. zareagovala: „Nie, do Y. ju doviezol syn X., hlasovala tu.“

S. Y. čestne prehlásila, že ako predsedníčka okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 1 Hromoš bola svedkom toho,

- kandidát na funkciu starostu obce C. T. po skončení hlasovania v čase spočítavania hlasov bol opakovane prítomný vo volebnej miestnosti, viac krát zasahoval do činnosti a kompetencií komisie, keď sám riešil podnety. Počas hlasovania si ma zavolať k sebe do kancelárie, ktorá je v tej istej budove a pýtal sa ma, prečo si od voličov pýtam doklad totožnosti, prečo som taká namyslená.

- dve členky okrskovej volebnej komisie konkrétne I. J., ktorá je družkou kandidáta na funkciu starostu obce C. T. spoločne so svojou dobrou kamarátkou D. D. svojvoľne bez toho, aby sa s niekým o tom rozprávali alebo sa na tom s ostatnými členmi volebnej komisie dohodli, v čase okolo 12:00 hod., odkedy som bola na obedňajšej prestávke zobrali prenosnú urnu a išli s ňou k 13 voličom, ktorí o takúto formu hlasovania požiadali. Po ich návrate som ich na to pred komisiou upozornila.

L. C. čestne prehlásila, že bola dňa 28.10.2022 v čase okolo 13:00 hod. svedkom toho, ako v miestnom rozhlase v Hromoši bolo vyhlásené oznámenie, ktoré však nevie zreprodukovať presne, no jeho približné znenie bolo nasledovné: „Upozorňujeme občanov, že je zakázané roznášať predvolebné letáky do schránok. Bolo podané trestné oznámenie za porušenie volebného moratória a trestné oznámenie za ohováranie.“

R. J. čestne prehlásila, že ako členka okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 2 Kozelec bola svedkom toho, ako kandidát na funkciu starostu obce C. T. bol počas konania volieb, t.j. počas hlasovania prítomný vo volebnej miestnosti, pričom nebol zapísaný do zoznamu voličov v okrsku č. 2 Kozelec. V tom čase bol vo volebnej miestnosti voliť I. T. s manželkou, ktorý ho na to upozornil: „Čo tu robíš? Cez voľby tu nemáš čo robiť!“.

L. G. čestne prehlásil, že ako volič v okrsku č. 1 Hromoš bol svedkom toho, ako počas voľby do prenosnej urny, o voľbu ktorej požiadala stará mama mojej manželky G. L., obe členky okrskovej volebnej komisie I. J. S. D. D., ktoré prišli s prenosnou urnou, počas toho, ako som krúžkovaním volil kandidátov na poslancov i starostu, stáli celý čas nado mnou a pozerali koho krúžkujem.

Žalobca ako dôkaz k žalobe pripojil listinný doklad a to Žiadosť o sprístupnenie informácií spísanú dňa 03.11.2022 podľa zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a text: „Vážení občania, termín volieb sa blíži, rozhodnutie je na Vás. Zvoľme si starostu, ktorý bude pracovať pre

záujmy a potreby občanov a nie potichu rozkrádať. Je čas na ZMENU starostu. Príďte 29.10.2022 k voľbám“.

15. Skutkové tvrdenia týkajúce sa priebehu volieb opieral žalovaný o nasledovné čestné prehlásenia:

I. J. čestne prehlásila, že ako členka volebnej komisie dňa 29.10.2022 v čase cca 12.30 hod. v prítomnosti ďalšej členky volebnej komisie D. D. na základe ústnej žiadosti vnučky G. L. šla s prenosnou urnou do domácnosti na adrese Y. Č.. XXX. Po zazvonení el. zvončeka na domácnosti vstúpili do chodby domu, kde nám G. L. otvoril dvere do bytovej jednotky vnučky pani L.. Po oznámení, že sme došli s prenosnou urnou, išli spolu sme traja do bytovej jednotky pani L.. Počas aktu voľby sme zotrvali v miestnosti, nakoľko nás nikto nevyzval, aby sme ju opustili, avšak v žiadnom prípade sme nesledovali samotný akt voľby. Po vhození volebného lístka do zapečatenej prenosnej urny sme pozdravili a odišli. Do aktu voľby sme nijakým spôsobom nezasahovali, na náš postup nikto nevzniesol žiadne námietky. Do domácnosti sme vošli k pani L. aj kvôli tomu, že je dlhodobo nechodiaca, a nakoľko som opatrovala v minulosti ju, tak som poznala jej zdravotný stav, ktorý jej neumožňuje pohyb, t.j. dôjsť sama ku dverám. Podotýkam, že pri predošlých voľbách v roku 2018 som taktiež bola s prenosnou urnou ako členka volebnej komisie (s p. D.) a tento postup, že som bola prítomná pri p. L. sa len zopakoval aj tieto voľby.

S. J. čestne prehlásila, že bola dňa 29.10.2022 členkou okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 1 Hromoš a bola prítomná na voľbách do orgánov územnej samosprávy, okrem obeda 1 hodinu a tvrdila, že

- kandidát na starostu T. C. bol prítomný vo volebnej miestnosti iba jedenkrát a to iba pri volení - hlasovaní, resp. nezaregistrovala aby bol viackrát,
- zrána sa povedalo, že s prenosnou urnou pôjde pani T. a pani J., čo som nenamietala, mne to bolo jedno,
- pri komunikácii kedy došla pani D.Á. a pani J. s prenosnou urnou som sa spýtala D., či boli v G., pani D. odpovedala. Áno. Pani J. nebola prítomná pri našej komunikácii.
- bola som prítomná v čase kontroly Okresnej volebnej komisie, kedy sme konštatovali, že všetko je v poriadku,
- pán T. bol prítomný pri sčítaní hlasov, ako sledovateľ/pozorovateľ
- pri sčítaní hlasov som bola prítomná, žiadny problém nebol, zápisnicu som podpísala, bez námietok, všetci boli spokojní a sme odišli.

Š. K. čestne prehlásila, že ako zapisovateľka miestnej volebnej komisie vo voľbách konaných dňa 29.10.2022 neriešila žiadne nedostatky alebo nejaké podnety o priebehu volieb alebo narušenia volieb do orgánov územnej samosprávy obce. Priebeh volieb bol bez akýchkoľvek pripomienok, taktiež samotné sčítanie hlasov, kde som bola ako pozorovateľ.

C. T. čestne prehlásila, že bola dňa 29.10.2022 členkou okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 1 Hromoš a bola zúčastnená na voľbách do orgánov územnej samosprávy a následne tvrdí, že

- kandidát na starostu pán T. bol prítomný vo volebnej miestnosti iba jedenkrát a to iba pri volení,
- pán T. bol prítomný pri sčítaní hlasov, jedenkrát navrhol aby prerátala predsedníčka Y. aby boli prerátané, a následne boli opakovane prerátané,
- s prenosnou urnou boli odporúčané členky ja a pani J., následne po vzájomnej dohode išla pani D.T., ja som nemala záujem. Chcem podotknúť, že pani predsedníčka ešte potvrdila aby išli mladé, tak šla pani J. a pani D.,
- pri sčítaní hlasov som bola prítomná, žiadny problém nebol, zápisnicu som podpísala.

T. T. čestne prehlásila, že bola dňa 29.10.2022 ako predsedníčka miestnej volebnej komisie zúčastnená na voľbách do orgánov územnej samosprávy a následne tvrdí, že

- pracovali počas celého dňa v miestnosti na 1. poschodí Obecného úradu v Hromoši, kde spolu s ďalšími členmi sedela v miestnosti knižnice (v tejto miestnosti zasadala miestna volebná komisia pre obec Hromoš),

- po spočítaní hlasov pri elektronickom odoslaní bola prítomná a to v kancelárii ekonómky obce, zápisnicu podpísala, voľby prebehli bez komplikácií,
- na vyjadrenie pani O., že som bola medzi voličmi pred volebnou miestnosťou a pán T. kandidát na starostu ma oslovil s „pohárikom“ tvrdím, že ja som takto oslovená nebola.

G. C. W. čestne prehlásil, že bol dňa 29.10.2022 členom okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 1 Hromoš a bol prítomný na voľbách do orgánov územnej samosprávy a následne tvrdí, že

- kandidát na starostu T. C. bol prítomný vo volebnej miestnosti iba jedenkrát a to iba pri volení - hlasovaní,
- keď sa povedalo, že s prenosnou urnou pôjde pani D. a pani J., čo som ja nenamietal, dal som súhlas,
- bol som prítomný v čase kontroly Okresnej volebnej komisie, kedy sme konštatovali, že všetko je v poriadku, oni to odsúhlasili osobne
- pán kočiš bol prítomný pri sčítaní hlasov ako pozorovateľ,
- pri sčítaní hlasov som bol prítomný, žiadny problém nebol, zápisnicu som podpísal, bez námietok, všetci boli spokojní a sme odišli,

W. G. čestne prehlásila, bola dňa 29.10.2022 ako členka okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 1 Hromoš a bola zúčastnená vo voľbách do orgánov územnej samosprávy, a následne tvrdí, že

- kandidát na starostu p. T. bol prítomný vo volebnej miestnosti iba jedenkrát a to iba pri volení
- pán T. bol prítomný pri sčítaní hlasov,
- s prenosnou urnou boli odporúčané členky p. T. a p. J., následne po vzájomnej dohode šla p. D., nenamietala som proti, bolo to o vzájomnej dohode,
- na obedňajšej prestávke som bola asi 1 hod. v čase poobedňajších hodinách,
- pri sčítaní hlasov som bola prítomná, žiadny problém nebol, zápisnicu som podpísala.

C. G. čestne prehlásila, že bola dňa 29.10.2022 členka volebnej okrskovej komisie v okrsku č. 1 Hromoš a bola zúčastnená vo voľbách do orgánov územnej samosprávy a následne tvrdí, že

- kandidát na starostu p. T. bol prítomný vo volebnej miestnosti iba jedenkrát a to iba pri volení,
- pán T. bol prítomný pri sčítaní hlasov, jedenkrát navrhol, aby prerátala predsedníčka Y., a následne boli opakovane prerátané,
- s prenosnou urnou boli odporúčané členky pani T. a pani J., následne po vzájomnej dohode šla pani D.. Chceme podotknúť, že predsedníčka ešte potvrdila, aby išli mladé, tak šla pani J. a pani D., nikto nenamietal, tak šli,
- pri sčítaní hlasov som bola prítomná, žiadny problém nebol, zápisnicu som podpísala, žiadny problém nebol, všetci boli spokojní.

D. D. čestne prehlásila, že bola dňa 29.10.2022 ako členka okrskovej volebnej komisie zúčastnená vo voľbách do orgánov územnej samosprávy a následne tvrdí, že

- je zamestnaná na Obci Hromoš, ako opatrovateľka starých ľudí,
- počas aktu voľby sme zotrvali v miestnosti u p. L., nakoľko nás nikto nevyzval, aby sme ju opustili, avšak v žiadnom prípade sme nesledovali samotný akt voľby, po vhození volebného lístka do zapečatenej prenosnej urny sme pozdravili a odišli. Do aktu voľby sme nijakým spôsobom nezasahovali, na náš postup nikto nevzniesol žiadne námietky,
- po skončení s prenosnou urnou sme odišli do miestnosti volieb a nikto sa nesťažoval, že sme boli s prenosnou urnou,
- počet hlasovacích lístkov presne sedel,
- kandidát na starostu p. T. bol prítomný vo volebnej miestnosti iba jedenkrát a to iba pri voľbe/volení
- pri sčítaní hlasov som bola prítomná, žiadny problém nebol, zápisnicu som podpísala.

S. Ž. čestne prehlásila, že bola dňa 29.10.2022 predsedníčka okrskovej volebnej komisie v okrsku č. 2 Hromoš v miestnej časti Kozelec a bola prítomná na voľbách do orgánov územnej samosprávy a tvrdí, že

- vo volebnej miestnosti som bola stále okrem času obeda, kedy som bola na obed, prestávku doma, v celku asi vyše jednej hodiny,

- kandidát na starostu pán T. C.Š. bol prítomný vo volebnej miestnosti, iba jedenkrát vošiel do volebnej miestnosti, pozdravil a spýtal sa, či je všetko v poriadku a následne odišiel. Po ukončení hlasovania prebehlo sčítanie hlasov, kedy som bola prítomná, žiadny problém nebol, zápisnicu som podpísala, ako aj všetci ostatní.

Žalovaný ako listinný dôkaz predložil Oznámenie Obce Hromoš zo dňa 18.07.2022, že boli vymenované zapisovateľky do okrskových volebných komisií pre voľby do orgánov územnej samosprávy obcí a volieb do orgánov samosprávnych krajov v roku 2022:

- pre volebný obvod: J.. Š. K.,
- pre okrsk č. 1 Hromoš: D. J.Á.,
- pre okrsk č. 2 Kozelec: I. J.Á..

Z obsahu neskoršieho Oznámenia zo dňa 05.09.2022 žalovaný preukázal, že bola oznámená zmena zapisovateľa do okrskovej volebnej komisie č. 2 z I. J. na B. Y..

Prílohou vyjadrenia žalovaného bola aj:

- 1) Fotokópia spisového obalu označená ako: Žiadosť o sprístupnenie informácií, dátum evidencie 07.11.2022, číslo spisu: D., v ktorom bola založená žiadosť W.. V. C. o sprístupnenie informácií zo dňa 03.11.2022 a Odpoveď - žiadosť o sprístupnenie informácií zo dňa 14.11.2022,
- 2) Záznam Okresného riaditeľstva PZ Stará Ľubovňa zo dňa 28.10.2022, Č.: ORPZ-SL-OPP4-240/2022-P o podaní trestného oznámenia podľa § 59 ods. 3 zák. SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch. Zo záznamu vyplýva, že sa dňa 28.10.2022 o 15:00 hod. dostavil na útvar Policajného zboru: OO PZ Ľubotín J.. C. T. za účelom podania oznámenia o priestupku proti volebnej kampani podľa § 20 ods. 1 písm. a) zák. č. 181/2014 Z.z.

16. Dňa 21. decembra 2022 najvyšší správny súd uskutočnil výsluch svedkov vybraných náhodným výberom zo svedkov navrhnutých účastníkmi konania pre účely preukázania zákonnosti volieb starostu v obci Hromoš. Výsluch sa uskutočnil na Okresnom súde v Starej Ľubovi za účasti právneho zástupcu žalobcu, právneho zástupcu žalovaného a žalovaného.

Svedkyňa T. T. uviedla, že za členku miestnej volebnej komisie, ktorá mala 10 členov ju navrhol starosta obce. V minulých rokoch bola členkou okrskovej volebnej komisie. Ako členka a súčasne predsedníčka miestnej volebnej komisie sa v deň volieb zdržiavala spolu s ostatnými členmi miestnej volebnej komisie v priestoroch knižnice v budove obecného úradu. Prestávku mali len na obed. Uviedla, že z členov miestnej volebnej komisie nebol nikto určený za pozorovateľa po ukončení volieb pri sčítaní hlasov. Napriek tomu, že sa dňa 29.10.2022 konali spoločné voľby, ako predsedníčka miestnej volebnej komisie necítila potrebu, aby niekto z členov miestnej volebnej komisie bol prítomný ako pozorovateľ pri sčítaní hlasov. Ako predsedníčka miestnej volebnej komisie nevedela a ani nebola zvedavá, koľkí občania obce oznámili, že chcú hlasovať do prenosnej volebnej schránky. Na otázku súdu uviedla, že pred obedom v komisii riešili, kto pôjde s prenosnou volebnou schránkou, ale nakoniec to riešili členovia okrskovej volebnej komisie. Tiež riešili okolnosti ohľadom volebného práva pani Ž.. Následne starosta obce telefonoval pani O. na okresnú volebnú komisiu a neskôr bola táto pani vymazaná zo zoznamu voličov v časti obce Kozelec a bola zapísaná do zoznamu voličov v časti Hromoš. Svedkyňa po overení požiadavky tejto obyvateľky obce zistila, že oznámila adresu u dcéry, kde majú za ňou prísť v čase volieb. Toto svedkyňa overila z prezenčnej listiny, ktorú doniesli členky okrskovej volebnej komisie. Ako členka okrskovej volebnej komisie v minulosti potvrdila, že na základe zoznamu občanov, ktorí chceli voliť z domu, za voličmi chodili v obci pešo. V deň konania volieb bola v kancelárii starostu len raz spolu s predsedníčkou okrskovej volebnej komisie a členkou komisie O.. Do kancelárie starostu prišla po tom, čo si ju tam starosta zavolať a spolu riešili otázky ohľadom prenosnej volebnej schránky. Iné podnety od občanov ako predsedníčka miestnej volebnej komisie neriešila.

Svedkyňa J.. Š. K. uviedla, že pracuje na obecnom úrade ako ekonómka a bola oslovená starostom obce, aby bola členkou miestnej volebnej komisie. Do pozície zapisovateľky ju ustanovil starosta. Pred voľbami absolvovala viaceré školenia k elektronickému programu a jej úlohou bolo zabezpečiť aj

odosielanie spočítaných hlasov kandidátov vo voľbách. V deň volieb sa zdržiavala v priestoroch obecného úradu ako aj vo svojej kancelárii, kde bol počítač, cez ktorý pôvodne mala byť prepojená do VÚC pre posielanie výsledkov volieb zo sčítania hlasov starostu a poslancov. Do VÚC posielali napokon samotné výsledky okrskovej volebnej komisie. Výsledky volieb starostu a poslancov boli poslané z počítača z kancelárie starostu. Nevedela sa vyjadriť k tomu, kto mal u seba v deň pred voľbami zoznam obyvateľov, za ktorými bolo treba ísť v deň volieb na ich adresy s prenosnou volebnou schránkou. Potvrdila, že sa to nahlasovalo telefonicky ale nevedela uviesť, komu.

Svedkyňa S. Ž. pracuje na obecnom úrade ako opatrovatelka. Bola predsedníčkou okrskovej volebnej komisie č. 2 pre časť obce Kozelec. Uviedla, že ráno v deň začatia volieb zoznam voličov, ktorí prejavili záujem voliť mimo volebnej miestnosti, nemala. Až v priebehu dňa prišiel pán S. E., ktorý nahlásil, že jeho manželka je po operácii kolena, že chce voliť doma. Svedkyňa neskôr s B. C., členom okrskovej volebnej komisie č. 2 išli za touto pani domov s prenosnou volebnou schránkou. O tom, kto pôjde s prenosnou volebnou urnou rozhodla ona ako predsedníčka a zobrala so sebou člena komisie, muža. Keďže v tomto dome chcela voliť len jedna obyvateľka, zobrali len po jednom hlasovacom lístku a išli za ňou pešo. Svedkyňa ďalej uviedla, že ani jeden z kandidátov na starostu obce nebol zapísaný v zozname voličov v okrskovej volebnej komisii č. 2. Tiež uviedla, že kandidát na starostu T. ráno priviezol autom členov komisie z obce Hromoš, keďže volebná miestnosť bola v časti obce Kozelec, ktorá je vzdialená od obce asi 4 km; potom v priebehu dňa pred obedom prišiel s družkou J. a s pani D.. Členov komisie z obce Hromoš zobral autom do obce Hromoš na obec. Kandidát na starostu obce T. bol v deň volieb vo volebnej miestnosti, keď priniesol občerstvenie a opýtal sa členov komisie, kto chce ísť na obec. Členovia komisie z obce Kozelec potom išli na obed domov neskôr, keď sa oni vrátili. Pozorovateľmi pri sčítavaní hlasov boli pani C.Á. a slečna O.. So sčítaním hlasov v časti obce Kozelec nebol žiadny problém. O problémoch s internetom v deň volieb svedkyňa vedomosť nemala. V deň volieb z vlastnej iniciatívy starostu, aby prišiel do volebnej miestnosti, resp. okrsku neoslovila.

Svedkyňa D. D. pracuje na obecnom úrade ako opatrovatelka. V obci Y. žije od roku 2019. Aby bola členkou okrskovej volebnej komisie (č. 1) bola oslovená starostom obce. Ako členka vo volebnej komisii bola prvýkrát. Uviedla, že v deň začatia volieb vyťahovali papierik a volili predsedu volebnej komisie, zapisovateľa a niečo sa aj dohodlo. Asi kolo 10:00 hod. sa opýtali členov volebnej komisie, či súhlasia, aby ony dve ako najmladšie členky komisie spolu s pani J. išli s prenosnou urnou za voličmi do obce. Nikto z členov komisie to nenamietal. Na koniec dediny išli autom, šoférovala pani J.. Podľa zoznamu, ktorý im niekto zhora dal, našli doma každého voliča. Do prenosnej volebnej schránky volila aj pani T., ktorej bola svedkyňa v minulosti opatrovatelka. Táto volička si upravila volebné lístky v aute, dala ich do obálky a ony ako členky komisie túto obálku vložili do volebnej urny. Pani T. priviezla v deň volieb do obce dcéra. Vo volebnej miestnosti svedkyňa videla kandidátov na starostu len raz, keď boli voliť.

Potvrdila, že po sčítaní hlasov do VÚC prišiel do volebnej miestnosti aj kandidát T.. Kandidáti na starostov vo volebnej miestnosti nemali svojich pozorovateľov. Po spočítaní hlasov pani O. zistila, že sa našla ďalšia kôpka, nastal chaos, preto sa pán T. rozhodol, aby sa lístky prepočítali. Ďalší členovia komisie sami od seba prepočítanie hlasovacích lístkov nenavrhlí, ale s tým súhlasili.

Svedkyňa I. J., pracuje v obci ako opatrovatelka. Pôvodne mala byť členkou okrskovej volebnej komisie č. 2, ale keďže pani Y. má malé dieťa a je z tejto časti obce a chcela byť ona zapisovateľka, preto bola vykonaná zmena a stala sa tak členkou okrskovej volebnej komisie č. 1. Svedkyňa potvrdila, že v deň volieb starosta obce určil, že s prenosnou volebnou urnou pôjde ona a pani T.. Starosta im to oznámil ráno, keď sa všetko chystalo. Pani T. členom volebnej komisie neskôr oznámila, že ona s volebnou urnou chodiť nechce, bolo to v ranných hodinách asi okolo 7:30 hod. Padlo meno pani D., jej meno nikto nenamietal, tak potom išli spolu. Pani Y. predsedníčka (okrskovej) volebnej komisie o tom vedela, nikto to nenamietal. Keďže je v obci opatrovatelka viem, že starí ľudia sa večer zamknú, tak potom čo sa neobedovali sa rozhodli ísť za nimi aby odvolili. Pokiaľ vie pri voľbách sa dáva telefonický kontakt na všetkých členov, preto nevedela uviesť, kto im oznámil, aby išli s prenosnou volebnou schránkou a aby pani T. odvolila v aute. Túto pani priviezla dcéra do Hromoša. Po tom, čo sa vrátili do volebnej miestnosti, prenosnú volebnú schránku odovzdali

predsedníčke okrskovej volebnej komisie. Svedkyňa súdu potvrdila, že volebné lístky žiadala prepočítať pani O. s predsedníčkou Y. a nie kandidát na starostu obce T.. Keďže O. našla ďalšiu kôpku hlasovacích lístkov, došlo k ich prepočítaniu. Ostatní členovia volebnej komisie čakali.

III.

Všeobecné východiská a právne hodnotenie

17. Podstatou zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy je uskutočnenie volieb v súlade so všetkými dotknutými volebnými predpismi s právnou silou zákona (PL. ÚS 34/99, PL. ÚS 82/07), pričom podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zistená nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktorá je v konečnom dôsledku porušením volebného práva a jeho princípov (PL. ÚS 82/07)

18. Pôsobnosť Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky rozhodovať o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy vyplýva z čl. 142 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Vecná príslušnosť na toto konanie vyplýva z ustanovenia § 11 písm. f) SSP. O zrušení výsledku volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 312j ods. 2 a písm. a) a b) môže najvyšší správny súd len za podmienky, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž kandidátov na funkciu starostu obce alebo primátora miest. Na uplatnenie tohto oprávnenia najvyššieho správneho súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (PL. ÚS 50/99).

19. Podľa čl. 30 ods. 3 ústavy volebné právo je všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon. Podmienky výkonu volieb do orgánov územnej samosprávy upravuje zákon č. 180/2014 Z.z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 180/2014 Z.z.“) a zákon č. 181/2014 Z.z. upravuje podmienky vedenia a financovania volebnej kampane pre voľby podľa zákona č. 180/2014 Z.z.

20. Podľa § 312a zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) žalobca sa môže žalobou domáhať rozhodnutia o neústavnosti alebo nezákonnosti napadnutých volieb, a tým zabezpečiť slobodnú súťaž politických síl.

21. Podľa § 312j ods. 2 SSP, ak správny súd po preskúmaní zistí dôvodnosť žaloby, rozsudkom

a) vyhlási voľby za neplatné,

b) zruší napadnutý výsledok volieb, alebo

c) zruší rozhodnutie volebnej komisie a vyhlási za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený.

Aby bolo možné vyhovieť žalobe, vo všeobecnosti musia byť splnené tri predpoklady:

- 1) Protizákonnosť alebo protiústavnosť, porušenie zákonov týkajúcich sa volieb alebo ústavy,
- 2) vzťah medzi touto protizákonnosťou/neústavnosťou a neplatnosťou volieb alebo voľby kandidáta,
- 3) intenzita protizákonnosti/neústavnosti, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosti o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov.

Voľby môžu byť v zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (PL. ÚS 98/07) a tiež podľa teórie ústavného práva spochybnené v zásade tromi spôsobmi, a to tým, že:

1) došlo k volebnej chybe (napr. nesprávne sčítanie hlasov a iné číselné omyly),

2) k volebnému deliktu (úmyselné nesprávne sčítanie alebo iné falšovanie volieb počas ich priebehu), alebo

3) k neprípustnému ovplyvňovaniu výsledku hlasovania (oblasť nekalej volebnej súťaže a použitých prostriedkov volebnej kampane).

22. V obci Hromoš sa dňa 29.10.2022 konali voľby do orgánov samosprávy obce - starostu a obecné zastupiteľstvo spojené s voľbami do orgánov samosprávnych krajov, tzv. spojené voľby. V tejto obci bol pre voľby určený jeden volebný obvod, ktorý zahŕňal obec Hromoš a miestnu časť Kozelec. Pre voľby boli určené dva volebné okrsky: okrsk č. 1 Hromoš a okrsk č. 2 Kozelec. Na základe

vyhlásených výsledkov volieb získal vo voľbách starostu obce Hromoš najvyšší počet platných hlasov kandidát č. 1 na starostu J. C. T. (žalovaný) s počtom hlasov 158 (odovzdalo mu svoj hlas 51,29 %). Na druhom mieste skončil kandidát č. 2 na starostu W. V.Š. C. s počtom hlasov 150 (odovzdalo mu svoj hlas 48,70 % hlasov). Rozdiel medzi kandidátmi na starostu bol 8 hlasov.

23. Najvyšší správny súd si vyžiadal z Obecného úradu obce Hromoš kompletnú volebnú dokumentáciu na účel prepočítania a vyhodnotenia hlasovacích lístkov. Okrem vykonaného dokazovania oboznámením sa s obsahom listín tvoriacich prílohu správnej žaloby, vyjadrením žalovaného a listín, ktoré tvorili prílohu vyjadrenia žalovaného, vypočutím svedkov sa súd oboznámil aj s obsahom volebnej dokumentácie volieb starostu obce Hromoš konaných dňa 29.10.2022. Na základe vykonaného dokazovania najvyšší správny súd ustálil tieto skutočnosti:

- námietka hlasovania do prenosnej volebnej urny

Volič, ktorý sa nemôže zo závažných, najmä zdravotných dôvodov v deň volieb dostať do volebnej miestnosti, môže podľa § 24 ods. 7 zák. č. 180/2014 Z.z. požiadať okrskovú volebnú komisiu (v ktorej zozname voličov je zapísaný) o hlasovanie mimo volebnej miestnosti, t.j. o vykonanie hlasovania do prenosnej volebnej schránky. V takom prípade okrsková volebná komisia vyšle k voličovi minimálne dvoch svojich členov s prenosnou volebnou schránkou, hlasovacími lístkami a obálkou. Pri hlasovaní do prenosnej volebnej schránky volič hlasuje tak, aby bola zachovaná tajnosť hlasovania.

Podľa Ústavného súdu Slovenskej republiky je volebné právo Slovenskej republiky veľkorysé v tom, že umožňuje voľby aj mimo volebnej miestnosti. Cenou za túto koncepciu, ktorá podporuje čo najširšiu možnosť realizácie aktívneho volebného práva, sú pravidelné problémy s týmto typom voľby, do prenosnej volebnej urny. Aj v danej veci žalobca namietať v súvislosti s realizáciou voľby do prenosnej volebnej schránky v prvom rade okolnosti týkajúce sa spôsobu voľby, resp. určenia členiek okrskovej volebnej komisie č. 1 a v druhom rade namietať postup realizácie samotného hlasovacieho práva do prenosnej volebnej schránky. Dôvodil tým, že vo volebnom okrsku č. 1 Hromoš s prenosnou volebnou schránkou navštevovala voličov členka okrskovej volebnej komisie č. 1 I. J., ktorá je dlhoročnou družkou kandidáta na funkciu starostu, resp. novozvoleného starostu J. C. T. a to spoločne s členkou komisie D. D., s ktorou sú dobrými kamarátkami. Poukázal na to, že práve tieto dve členky okrskovej volebnej komisie pôjdu s prenosnou volebnou schránkou za 13 voličmi, ktorí požiadali o takúto formu hlasovania, neprebehlo žiadne hlasovanie členov okrskovej volebnej komisie č. 1 tak, ako to predpokladá ustanovenie § 24 ods. 7 zákona č. 180/2014 Z.z. (okrsková volebná komisia vyšle k voličovi dvoch svojich členov s prenosnou volebnou schránkou, hlasovacími lístkami, obálkou a so zoznamom tých voličov, ktorí požiadali o hlasovanie mimo volebnej miestnosti.....). Najvyšší správny súd v súvislosti s touto sťažnosťou, námietkou sa oboznámil s vyjadreniami žalobcu a žalovaného ako aj s čestnými prehláseniami jednotlivých svedkov. Z výpovedí svedkyne I. J. a svedkyne D. D. počas výsluchu (k okolnostiam, či došlo k svojvoľnému rozhodnutiu týchto dvoch členiek okrskovej volebnej komisie) sa zistila sporná skutočnosť v čase, kedy malo dôjsť v okrskovej volebnej komisii k rozhodnutiu členov okrskovej volebnej komisie č. 1 o určení dvoch svojich členov, ktorí pôjdu s prenosnou volebnou schránkou za 13 voličmi obce, ktorí požiadali o možnosť dňa 29.10.2022 realizovať svoje volebné právo do prenosnej volebnej schránky. Svedkyňa I. J. súdu uviedla, že v deň volieb starosta obce určil, že s prenosnou volebnou schránkou pôjde ona s členkou komisie pani T.. V ďalšom svojom vyjadrení tvrdila, že ráno okolo 7:30 hod. členovia okrskovej volebnej komisie č. 1 rozhodli, že namiesto pani T., ktorá s prenosnou volebnou schránkou po obci chodiť nechcela, bola určená D. D.. Na rozdiel od svedkyne I. J. druhá svedkyňa D. D. tvrdila, že o tom, kto pôjde s prenosnou volebnou schránkou, sa členovia okrskovej volebnej komisie rozhodli až v priebehu dňa. Na rozdiel od uvedených tvrdení členiek okrskovej volebnej komisie svedkyňa I. O. prehlásila, že dve členky okrskovej volebnej komisie konkrétne I. J., ktorá je družkou kandidáta na funkciu starostu obce C. T. spoločne so svojou dobrou kamarátkou D. D. svojvoľne bez toho, aby sa s niekým o tom rozprávali alebo sa na tom s ostatnými členmi volebnej komisie dohodli, v čase okolo 12:15 hod., kedy bola na obedňajšej prestávke predsedníčka komisie S. Y., vstali od stola, zobrali prenosnú urnu a išli s ňou k 13 voličom, ktorí o takúto formu hlasovania požiadali. Z výpovedí a čestných prehlásení tak najvyššiemu správne súdu vyplýva, že všetci členovia komisie nie sú toho názoru, že v okrskovej volebnej komisii došlo ku konsenzu na tom, kto mal byť vyslaný s prenosnou schránkou.

Vzhľadom na to, že členovia komisie sa výslovne o osobách vyslaných s prenosnou volebnou schránkou nedohodli a skutočnosť, že s ňou šla družka úradujúceho starostu a kandidáta spolu s osobou jej blízkou, pričom nebola zabezpečená vzájomná kontrola medzi členmi komisie (ako zástupcami rôznych politických strán) pri hlasovaní do prenosnej schránky, takto zložená a zriadená vyslaná komisia naštrbuje slobodu a tajnosť voľby, čím dochádza k zásahu do ústavného práva voličov na slobodné a tajné voľby (čl. 30 ods. 3 ústavy), ktoré je premietnuté v konkrétnej zákonnej úprave § 24 ods. 7 zákona č. 180/2014 Z.z.

Najvyšší správny súd k voľbám do prenosnej volebnej schránky poukazuje na doterajšiu judikatúru ústavného súdu (napr. PL. ÚS 20/2011), podľa ktorej „za slobodný výkon volebného práva osobami, ktoré požiadali, aby mohli hlasovať mimo volebnej miestnosti, t.j. do prenosnej volebnej schránky, zodpovedá volebná komisia, resp. jej členovia, ktorí boli vyslaní k voličom s prenosnou volebnou schránkou“, pričom relevantnou skutočnosťou pre možnosť konštatovania porušenia volebného zákona v takýchto prípadoch môžu byť neprimerané aktivity smerujúce k ovplyvneniu hlasovania voličov (napr. nabádanie, ako majú voliť, a pod.).

Vzhľadom na uvedenú pochybnosť najvyšší správny súd ďalej skúmal priebeh voľby do prenosnej volebnej schránky, a či nedochádzalo k neprípustnému ovplyvňovaniu výsledku hlasovania. Z výpovede samotnej svedkyne D. mal správny súd za preukázané, že minimálne pri voľbe T. mali ako „vyslané“ členky komisie vhadzovať do urny jej hlasovací lístok, čo je v priamom rozpore s § 24 ods. 9 zákona č. 180/2014 Z.z., podľa ktorého volič, ktorý nemôže pre zdravotné postihnutie sám vložiť obálku do volebnej schránky, môže požiadať, aby obálku do volebnej schránky vložila iná osoba, nie však člen okrskovej volebnej komisie. Rovnako pochybnosti o tajnosti volieb vyplývali z čestného prehlásenia E. G., ktorý bol svedkom toho, ako počas voľby do prenosnej volebnej schránky urny, o voľbu ktorej požiadala stará mama jeho manželky, obe členky okrskovej volebnej komisie I. J. a D. D., ktoré prišli s prenosnou urnou, počas toho, ako svedok krúžkovaním označoval kandidátov na poslancov i starostu, stáli celý čas nad ním a pozerali koho krúžkuje. Hoci ním tvrdenú skutočnosť obe členky komisie popreli, pre najvyšší správny súd uvedené tvrdenie, spolu s ostatnými vyššie uvedenými skutočnosťami nasvedčujúcimi a preukazujúcimi ovplyvňovanie výsledku hlasovania do prenosnej volebnej schránky, ako aj skutočnosť, že do prenosnej urny hlasovalo 12 voličov a rozdiel v hlasoch pri voľbe starostu bol 8, je takej intenzity, že uvedené v súhrne vyhodnotil najvyšší správny súd takej intenzity, že došlo k porušeniu zákona č. 180/2014 Z.z. ako aj ústavy.

- námietka porušenie moratória

Spojené voľby, t.j. voľby do orgánov samosprávy obcí a do orgánov samosprávnych krajov sa uskutočnili dňa 29.10.2022. Časové ohraničenie volebnej kampane je upravené § 2 ods. 2 zák. č. 180/2014 Z.z. tak, že volebná kampaň sa začína dňom uverejnenia rozhodnutia o vyhlásení volieb v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a končí 48 hodín pred dňom konania volieb. Volebná kampaň sa tak ukončila 48 hodín pred dňom konania volieb a volebné moratórium platilo od štvrtka 27.10.2022 až do konca volebného dňa - soboty 29.10.2022. Počas trvania volebného moratória nebolo možné vykonávať žiadnu činnosť, ktorá by spadala pod definíciu volebná kampaň. Za porušenie volebného moratória sa považuje aj aktívne sprístupnenie informácie počas tohto obdobia. Žalobca v správnej žalobe namietal, že vážne narušenie priebehu volieb a porušenie volebného moratória, ktoré mohlo zásadným spôsobom ovplyvniť rozhodovanie niektorých voličov považoval žalobca oznámenie v miestnom rozhlase v obci Hromoš v deň pred konaním spojených volieb, dňa 28.10.2022 v nasledovnom znení: „Upovedomujem všetkých kandidátov na starostu obce, ako aj kandidátov na poslancov, aby dodržovali volebné moratórium, nakoľko v opačnom prípade by bolo podané trestné oznámenie“. Zo Záznamu spísaného Okresným riaditeľstvom Policajného zboru Stará Ľubovňa dňa 28.10.2022 vyplynulo, že sa v uvedený deň o 15.00 hod. dostavil na útvar Policajného zboru J. C. T., J. Y. XX za účelom podania oznámenia o priestupku proti volebnej kampani podľa § 20 ods. 1 písm. a) zákona č. 181/2014 Z.z. Pokiaľ sa žalovaný, starosta obce a kandidát vo voľbách do územnej samosprávy v jednej osobe v priebehu dňa 28.10.2022, t.j. v piatok deň pred dňom konania volieb zvažoval v dôsledku porušenia volebného moratória podať trestné oznámenie, podľa názoru najvyššieho správneho súdu nedostatočne vyhodnotil dôsledky hlásenia v obecnom rozhlase, ktorým mohol ovplyvniť rozhodnutie voličov, ktorému kandidátovi vo voľbách na starostu obce odovzdajú v

sobotu svoj hlas aj v tom smere, že kandidátovi, ktorý bude možno trestne stíhaný je zbytočné hlas vo voľbách odovzdať. Z dôvodu, že hlásenie v obecnom rozhlase v čase moratória žalovaný potvrdil, bolo nadbytočné k tejto okolnosti vykonať dokazovanie vypočutím zamestnanca obecného úradu, ktorý hlásenie realizoval a nahrávku nahovorila D. J.. Z vyhlásením oznámenia v obecnom rozhlase, na ktoré žalobca v správnej žalobe poukázal, nepochybne vyplýva, že predmetom zákazu je iba rozširovanie informácií súvisiacich s voľbami, ale obsahom prejavu bola informácia natoľko závažná, že by v čase moratória mohla mať potenciál mobilizovať účasť voličov najmä jedného z kandidátov.

- námietka účasti kandidáta vo volebnej miestnosti a pri sčítavaní hlasov

Jedným z ťažísk predmetnej volebnej sťažnosti je námietka, že kandidát na funkciu starostu obce - žalovaný - opakovane počas konania volieb, t.j. počas hlasovania (mimo času keď hlasoval) a po jeho skončení v čase sčítavania hlasov bol prítomný vo volebnej miestnosti Hromoš.

Podľa § 26 zákona č. 180/2014 Z.z. za poriadok vo volebnej miestnosti zodpovedá predseda okrskovej volebnej komisie, počas jeho neprítomnosti jeho podpredseda. Pokyny na zachovanie poriadku vo volebnej miestnosti a dôstojný priebeh hlasovania sú záväzné pre všetkých prítomných.

Podľa § 27 ods. 1 a 2 zákona č. 180/2014 Z.z. vo volebnej miestnosti majú právo byť prítomní, okrem členov okrskovej volebnej komisie, jej zapisovateľa, členov a zapisovateľov volebných komisií vyšších stupňov, členov ich odborných sumarizačných útvarov a voličov, pozorovatelia vyslaní medzinárodnými organizáciami. Zástupca nezávislého kandidáta má právo byť prítomný v priebehu volieb a sčítavania hlasov vo volebnej miestnosti.

Podľa § 27 ods. 3 zákona č. 180/2014 Z.z. vo volebnej miestnosti majú právo byť prítomné aj iné osoby, ktoré prejavili záujem o pozorovanie priebehu volieb a sčítavania hlasov. Tieto osoby možno z volebnej miestnosti vylúčiť, len ak by bol ohrozený priebeh hlasovania, sčítavania hlasov alebo z dôvodu nedostatočnej kapacity volebnej miestnosti.

Podľa § 183 zákona po vybratí hlasovacích lístkov z obálok okrsková volebná komisia rozdeľuje hlasovacie lístky osobitne pre voľby do obecného zastupiteľstva a osobitne pre voľby starostu obce. Potom zisťuje počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov pre voľby do obecného zastupiteľstva a osobitne pre voľby starostu obce. Výsledky uvádza v zápisnici o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku.

Vo volebnej miestnosti majú právo byť prítomné okrem členov okrskovej volebnej komisie, jej zapisovateľa aj iné osoby, ktoré prejavili záujem o pozorovanie nielen priebehu volieb ale aj sčítania hlasov, ako aj zástupca kandidáta. Zo zákona č. 180/2014 Z.z., teda a contrario jasne vyplýva, že kandidát na starostu sa nesmie zdržiavať vo volebnej miestnosti počas hlasovania, ale len v čase sčítavania hlasov. Medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že žalovaný po skončení hlasovania prejavil záujem sledovať priebeh sčítania hlasov a bol preto prítomný vo volebnej miestnosti okrskovej volebnej komisie č. 1. Napriek tomu, že vo svojom písomnom vyjadrení zo 06.12.2022 uviedol, že žiadnym spôsobom nezasahoval do priebehu sčítavania hlasov, na druhej strane sám potvrdil, že odporučil predsedníčke Y., aby prerátali ešte raz hlasy, nakoľko pani O. nebola stotožnená s výsledkom. I. O., z dôvodu prítomnosti kandidáta na starostu vo volebnej miestnosti počas volieb a sčítania odmietla podpísať zápisnicu spísanú dňa 30.10.2022, dôvody nepodpisania zápisnice písomne do zápisnice uviedla. Vzhľadom na to, že nebolo preukázané, že by žalovaný zasahoval do samotného sčítavania hlasov, skutočnosť, že navrhoval prepočítanie hlasov (na čo však právo nemal), najvyšší správny súd nevyhodnotil ako zásah majúci vplyv na zákonnosť sčítavania a výsledkov volieb.

Podľa vykonaného dokazovania mal správny súd za preukázané, že žalovaný bol v priebehu hlasovania vo volebnej miestnosti okrskovej volebnej komisie č. 2 z dôvodu údajného výpadku internetu podľa vyjadrenia žalovaného a za účelom poskytnutia občerstvenia volebnej komisii. Rovnako podľa vyjadrení svedkyne T. T., členka miestnej volebnej komisie, žalovaný v jeho kancelárii starostu s ňou riešil otázky ohľadom prenosnej volebnej schránky. Uvedené zásahy žalovaného do volieb a hlasovania do prenosnej schránky považuje najvyšší správny súd za

neprijateľný zásah do volieb zo strany kandidáta, ktorý spolu s vyššie uvedenými porušeniami vytvára komplex porušení a zásahov do slobody volieb, ktorý je takej intenzity, že odôvodňuje vyhlásenie volieb za neplatné a ich zapakovanie.

- predloženie volebnej dokumentácie

Podľa § 22 ods. 3 zákona vo volebnej miestnosti musí byť volebná schránka, prenosná volebná schránka, schránka na odloženie nepoužitých alebo nesprávne upravených hlasovacích lístkov, zoznam voličov a čisté tlačivá zoznamu voličov na dopísanie voličov, dostatočný počet hlasovacích lístkov a nepriehľadných obálok rovnakej veľkosti, akosti a farby opatrených odtlačkom úradnej pečiatky obce (ďalej len „obálka“) a dostatočný počet tlačív zápisnice okrskovej volebnej komisie o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku.

Podľa § 29 ods. 1 zákona po skončení hlasovania dá predseda okrskovej volebnej komisie zapečatiť nevydané hlasovacie lístky a obálky a potom dá otvoriť volebnú schránku. Ak okrsková volebná komisia na žiadosť použila aj prenosnú volebnú schránku, obsah schránok po ich otvorení zmieša.

Najvyšší správny súd si vyžiadal z Obecného úradu obce Hromoš kompletnú volebnú dokumentáciu na účel prepočítania a vyhodnotenia hlasovacích lístkov a za účelom oboznámenia sa s volebnou dokumentáciou. Na deň 04.01.2023 určil termín otvorenia volebnej dokumentácie. Termín otvorenia volebnej dokumentácie bol oznámený účastníkom konania dňa 21.12.2022. Najvyšší správny súd podľa § 312h ods. 4 a ods. 5 SSP sa oboznámil s volebnou dokumentáciou, ktorú otvoril a jej správnosť skontrolovala členka senátu poverená senátom a za prítomnosti ďalšej osoby vykonala ďalšie dokazovanie prepočítaním platných hlasovacích lístkov na voľby starostu obce dňa 04.01.2023 uskutočneným na najvyššom správnom súde. V stanovený deň sa účastníci konania na otvorenie volebnej dokumentácie (ktorú sami nenavrhlí), nedostavili. Po otvorení nezapečatenej papierovej krabice v počte 1 kus bolo zistené, že sa v nej nachádzajú obálky v počte 9 kusov bez poradového čísla alebo súpisu obsahu, krížom 2x prelepené papierovou páskou, bez podpisu osoby, ktorá takýmto spôsobom vykonala ich zapečatenie. Najvyšší správny súd z obsahu predloženej dokumentácie zistil, že sa v nej nenachádzali nepoužité hlasovacie lístky a obálky, ktoré boli pripravené pre voličov napriek tomu, že ustanovenie § 29 ods. 1 zákona č. 180/2014 Z.z. stanovuje postup po skončení hlasovania tak, že predseda okrskovej volebnej komisie dá zapečatiť nevydané hlasovacie lístky a obálky. Tieto sú súčasťou volebnej dokumentácie po skončení volieb. Možnosť zneužitia volebných materiálov opomenutím ich riadneho zabezpečenia možno síce označiť za potencióálnu volebnú vadu, avšak táto vada sama osebe nie je spôsobilá vyvolať dôvodnú pochybnosť o zneužití tejto volebnej dokumentácie, resp. zneužití hlasovacích lístkov.

IV.

Záver

24. Voľby sú prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi. Voľbami sa realizuje kľúčový princíp slobodného demokratického štátu, princíp vlády na čas. Voľby sa vyznačujú tým, že sú jedinečnou udalosťou, ktorej predchádza istá spoločenská mobilizácia celoštátna aj lokálna. Voľby sú podstatou demokracie a legitimacy. Voľby majú svoj rytmus či tragikomédiu, ktoré súvisia so zákonom stanovenými volebnými procedúrami a s politickým životom. Z týchto dôvodov je možné súdne zasahovať do výsledku volieb len zo závažných dôvodov (PL. ÚS 33/2018).

25. Najvyšší správny súd nadobudol na základe vykonaných dôkazov obraz o volebnom dni dňa 29.10.2022 v obci Hromoš. Pohľady jednotlivých svedkov (ktorých označil žalovaný), s ktorými boli písomne vyhotovené čestné prehlásenia o priebehu volieb v okrskovej volebnej komisii č. 1 Hromoš, sa vrstvil a previazali a vo faktoch sa značne zhodovali. Zhodne potvrdili, že kandidát na starostu pán T. bol prítomný vo volebnej miestnosti iba jedenkrát a to iba pri volení, opomenuli uviesť napríklad to, že im v priebehu dňa volieb priniesol aj občerstvenie a niektorých členov komisie odviezol osobným motorovým vozidlom na obed a to v obidvoch volebných miestach Hromoš aj Kozelec. Žalovaný tak urobil napriek tomu, že ako sám potvrdil, na obecnom úrade je zamestnaných 22 zamestnancov vrátane učiteliek v materskej škole a základnej škole a túto službu podľa názoru

najvyššieho správneho súdu mohol v deň spojených volieb zabezpečiť aj iný zamestnanec, ako sám starosta obce a v jednej osobe kandidát na starostu v deň volieb.

26. V rámci svojej rozhodovacej činnosti už ústavný súd uviedol, že dosiahnutie absolútneho súladu prípravy a priebehu volebného procesu so zákonom je prakticky neuskutočniteľné. V obci Hromoš bola volebná miestnosť okrskovej volebnej komisie č. 1 Hromoš v budove obecného úradu. Pohľad nad ústavnosťou a zákonnosťou jednak prípravy samotných spojených volieb zo strany zainteresovaných orgánov ako aj nad zabezpečením ich samotného priebehu počnúc od otvorenia dvoch volebných miestností o 7:00 hod. do zatvorenia o 20:00 hod. a následného postupu okrskovej volebnej komisie je vo svojej podstate zložitý proces, ktorý je potrebné zo strany obcí a miest, kde sa voľby konajú, zabezpečiť. Za tým účelom sú aj samotným starostom obce určené osoby, ktoré v mnohých prípadoch sú členmi volebných komisií či už miestnej volebnej komisie alebo okrskovej volebnej komisie, ako tomu bolo v danej veci. V neposlanom rade aj predsedníčka okrskovej volebnej komisie č. 2 potvrdila, že kandidát na starostu - žalovaný bol vo volebnej miestnosti, v ktorej malo údajne dôjsť k výpadku internetu podľa vyjadrenia žalovaného, o ktorej skutočnosti predsedníčka komisie ani nemala vedomosť. Niet pochýb, že by v obci Hromoš takýto servis nemohla zabezpečiť iná osoba, ako samotný starosta obce najmä v prípade, kedy sa po prvý krát všetky informácie o výsledku volieb oznamovali elektronicky. V prípade výsledkov do vyšších územných celkov výsledky volieb oznamovali elektronicky priamo okrskové volebné komisie. Výsledky volieb do územnej samosprávy mala v obci oznamovať elektronicky zo svojho počítača zapisovateľka miestnej volebnej komisie, ktorá ako to vo svojom vyjadrení aj potvrdila, absolvovala aj odborné školenie.

27. Najvyšší správny súd po dôkladnom a náročnom preskúmaní veci konštatoval hrubé závažné porušenie zákona o podmienkach výkonu volebného práva, pričom zistené nezákonné konanie malo vplyv na dosiahnutý výsledok napádaných volieb. Túto skutočnosť žalobca v správnej žalobe doručenej súdu v danej veci doložil dôkazmi, ktorými uniesol dôkazné bremeno k rozhodnutiu o zneplatnení výsledku volieb starostu obce Hromoš konaných dňa 29.10.2022. Z uvedených dôvodov najvyšší správny súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

28. Podľa § 167 SSP najvyšší správny súd priznal žalobcovi, ktorý mal vo veci úspech, plnú náhradu trov konania. O ich výške rozhodne samostatným rozhodnutím podľa § 175 ods. 2 SSP asistent sudcu.

29. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 5:0.

Poučenie :

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

